
Ronde 4

Carla Stiekema (a), Joy van Wooning (a), Klaas Ruitinga (a) & Kas Hartman (b)

(a) Hogeschool van Amsterdam

(b) Universiteit van Amsterdam

Contact: beterschrijven@hva.nl

Beter schrijven met generatieve AI: Wie schrijft, die blijft (denken)

1. Inleiding

Iedereen die studeert in het hoger onderwijs moet veel teksten schrijven. Het is niet gemakkelijk om een foutloze, prettig leesbare, goed gestructureerde tekst te schrijven. Als taal dan niet echt je ding is, kan het verleidelijk zijn om met een druk op de knop

een complete tekst te laten 'schrijven'. Het probleem is: zo wordt taal nooit je ding. Sterker nog, je doet jezelf tekort. Je ontwikkelt immers je denk- en leesvaardigheid als je leert schrijven. Daarom pleiten wij ervoor om studenten te leren om *zélf* te blijven schrijven. Hierbij komt vaak de vraag hoe je studenten motiveert om te werken aan hun taalontwikkeling. In de vernieuwde online cursus 'Beter schrijven in het hoger onderwijs' (hierna: 'Beter schrijven') gaan we in op die vraag. We laten studenten niet alleen zien wat de meerwaarde is van zelf kunnen schrijven, we leren ze ook hoe ze daarbij slim en verantwoord met generatieve AI (GenAI) omgaan. De stappen van het schrijfproces staan uiteraard (nog altijd) centraal.

2. Wat is 'Beter schrijven in het hoger onderwijs'?

Sinds 2018 is 'Beter schrijven' live op www.moocbeterschrijven.nl. Deze *Massive Open Online Course* (MOOC) werd ontwikkeld door teams van de Universiteit van Amsterdam en van de Hogeschool van Amsterdam, mede dankzij een SURF-subsidie. Het doel was (is) om studenten gestructureerd en efficiënt te laten werken aan een schrijfproduct, door zich steeds op één aspect van het schrijven te leren concentreren (Heijne & Vulinovic 2019). 'Beter schrijven' bevat dan ook de volgende modules:

1. schrijfproces en schrijfgedrag;
2. voorbereiden;
3. structureren;
4. eerste versie schrijven;
5. tweede versie schrijven;
6. eindredactie.

Zo komen stap-voor-stap alle fases van het schrijfproces aan bod. Deelnemers leren hun schrijfvaardigheid en daarmee de kwaliteit van het eindproduct te verbeteren. Er is ruimte voor zelfevaluatie en feedback. Studenten kunnen de cursus volgen in hun eigen tempo en tijd. We zien verder dat docenten de cursus integreren in hun lesprogramma: de inhoud is relevant voor alle tekstsoorten.

Na het succesvol afronden van 'Beter schrijven' ontvangt de deelnemer een certificaat. Dat motiveert niet alleen om de gehele cursus te doorlopen, maar dient bovendien als bewijsstuk voor docenten en opdrachtgevers. In het studiejaar 2024-2025 hebben we ruim 1.300 certificaten uitgereikt aan deelnemers van over de hele (Nederlandstalige) wereld. In de studie jaren daarvoor werden telkens circa 1.100 certificaten uitgereikt. Vooralsnog lijkt de intrede van GenAI dus geen invloed te hebben op de aantallen deelnemers.

3. Wat verstaan we onder GenAI in het taalonderwijs?

De komst van GenAI stelde ons dan ook slechts kort voor de vraag of er nog wel behoefte zou zijn aan een schrijfcursus. Al snel kwamen we tot de conclusie dat de werkelijke vraag zou moeten zijn hoe we ervoor kunnen zorgen dat studenten nog altijd inzien wat het belang is van zelf kunnen schrijven? Op basis van de HvA-handreiking ‘Taal, denken, leren en generatieve AI’ (Ruitinga & Stiekema 2025) kwamen we tot de volgende uitgangspunten voor GenAI in het taalonderwijs:

- GenAI is een hulpmiddel voor bij het schrijven, geen vervanging van het schrijfproces;
- de student moet altijd zelf blijven denken en controleren: mens – machine – mens;
- goed kunnen schrijven betekent ook goed kunnen lezen, want je moet de kwaliteit van een tekst kunnen beoordelen;
- schrijven vereist kennis en vaardigheid, dus die moet je aanleren.

Uit recent onderzoek blijkt dat deze uitgangspunten goed aansluiten bij het GenAI-gebruik van Nederlandse studenten. Ze gebruiken chatbots voornamelijk voor de volgende activiteiten (Bos e.a. 2025):

1. redigeren, inclusief verbeteren van spelling, zinsstructuur en formuleringen;
2. samenvatten en structureren van lange of complexe teksten;
3. brainstormen, om een *writer's block* te overwinnen of om creatieve invalshoeken te bedenken;
4. verduidelijken van complexe onderwerpen, inclusief uitleg bij formules of theorieën;
5. zoeken naar informatie over specifieke onderwerpen.

Ook in het (Amerikaanse) onderzoek van Magliozzi & Peterson (2025) zijn vergelijkbare uitgangspunten geformuleerd voor GenAI in het schrijfonderwijs. Studenten moeten volgens hen:

- zelf schrijven voordat ze GenAI gebruiken;
- zoeken naar een oplossing voordat ze GenAI gebruiken;
- gerichte prompts formuleren;
- de output kritisch beoordelen.

Rubens (2025) wijst er wel op dat deze uitgangspunten gelden voor gemotiveerde studenten. Voor ons ligt de schrijfmotivatie dan ook ten grondslag aan de gehele cursus ‘Beter schrijven’.

4. Vanuit welke principes hebben we keuzes gemaakt?

Bij het ontwikkelen van de informatie over GenAI in het schrijfonderwijs hebben de eerdergenoemde onderzoeksresultaten geleid tot een vijftal principes voor ‘Beter schrijven’:

- de cursus is nog steeds te doorlopen als je geen GenAI wilt gebruiken;
- ‘Beter schrijven’ is een schrijfcursus, geen AI-cursus (we besteden daarom ook geen aandacht aan details zoals merken of versies van verschillende aanbieders);
- we spreken het kritisch denkvermogen van de deelnemers herhaaldelijk aan (mens – machine – mens);
- de informatie is zo algemeen mogelijk geformuleerd, met name vanwege de rappe technologische ontwikkelingen;
- in de cursus besteden we aandacht aan de ethische implicaties (we vinden het belangrijk dat studenten zich bewust zijn van de nadelen van GenAI: de macht van techbedrijven, het hoge energieverbruik, de vooroordelen en stereotyperingen in de output, mogelijke privacyschendingen en zo nog veel meer).

Dit heeft een praktische invulling opgeleverd van het onderwerp GenAI in ‘Beter schrijven’. Zo is er een duidelijk visueel en tekstueel onderscheid tussen de GenAI-informatie en de rest van de informatie in de cursus.

5. Welke inhoudelijke keuzes hebben we gemaakt?

We leren deelnemers dat je GenAI verschillende rollen kunt meegeven die terugkomen in diverse fases van het schrijfproces:

- voorbereiden en structureren (brainstormmaatje);
- structureren en formuleren (*critical friend*);
- formuleren en redigeren (redacteur);
- redigeren (corrector).

De deelnemers leren welke rollen ze op welk moment in het schrijfproces het beste kunnen meegeven aan GenAI. Daarnaast geven we veel praktische tips en voorbeeld-prompts, gebaseerd op het ‘*DO ASK IT*-model’ van Coupé & Van Hilten (2024). Die prompts moeten studenten nog wel zelf invullen, zodat ze gestimuleerd worden om zelf te blijven nadenken. Daarmee krijgen ze meteen onze boodschap mee dat je ook taalvaardig moet zijn voor het schrijven van prompts en het beoordelen van de output.

We raden expliciet af om GenAI als schrijver (het gehele proces ineens) in te zetten; daar leren deelnemers immers niets van (De Wachter e.a. 2024). Ook bij het schrijven van de eerste versie benadrukken we het belang van zelf schrijven.

6. Wat vinden de gebruikers ervan?

In mei is de herziene versie live gegaan, na enkele feedbackrondes. Dat leverde onder andere deze reactie op:

“Ik moet eerst vaststellen dat ik een tegenstander ben van GenAI in het hoger onderwijs voor het schrijven van wetenschappelijke stukken. Mijn hoofdreden is dat het makkelijk is om afhankelijk te worden (als student) van GenAI voor de ondersteuning van je teksten, vooral als er weinig richtlijnen zijn voor wat wel en niet mag gebruikt worden bij het schrijven van je tekst. Toch ben ik tevreden over de cursus. De manier waarop ‘GenAI prompts’ worden gebruikt tijdens de cursus is goed en productief. Het zorgt ervoor dat studenten (nog steeds) hun creativiteit gebruiken wanneer het over het schrijven gaat, vooral omdat via de prompts gevraagd wordt om ‘feedback’ en niet de tekst zelf, want zo leer je er iets van. Dus ik ben tevreden over de nieuwe versie”.

Referenties

- Bos, N., K.J. Lammers & A. Prince van Leeuwen (2025). “Exploring the Role of AI in Higher Education: A Study of Usage by Students and Teachers in The Netherlands”. In: *Review of Artificial Intelligence in Education*, 6 (2), p. 1-21.
- Coupé, G. & M. Van Hilten (2024). “Van luie naar slimme schrijver: Werkvormen met GenAI in schrijfonderwijs”. In: A. Mottart & S. Vanhooren (red.). *Zevenendertigste Conferentie Onderwijs Nederlands*. Gent: Skribis, p. 90-95.
- Heijne, N. & L. Vulinovic (2019). “MOOC ‘Beter Schrijven’ in het hoger onderwijs”. In: A. Mottart & S. Vanhooren (red.). *Drieëndertigste Conferentie Onderwijs Nederlands*. Gent: Skribis, p. 139-142.
- Magliozzi, D. & K. Peterson (2025). “How AI helps our students deepen their writing (Yes, really)”. Online raadpleegbaar op: <https://www.edweek.org/technology/opinion-how-ai-helps-our-students-deepen-their-writing-yes-really/2025/06>.
- Rubens, W. (2025). “Hoe AI de schrijfvaardigheid kan helpen versterken”. Online raadpleegbaar op: <https://www.te-learning.nl/blog/hoe-ai-de-schrijfvaardigheid-kan-helpen-versterken>.
- Ruitinga, K. & C. Stiekema (2025). ‘Taal, denken, leren en generatieve AI’. Online raadpleegbaar op: <https://www.taalwinkel.nl/taalbegeleiding/taalbeleid/taal-en-generatieve-ai/taal-denken-leren-en-generatieve-ai.html>.
- Wachter, L. De, K. Fivez, C. Van Soom & B. De Groef (2024). *Wetenschappelijk schrijven in tijden van AI*. Gent: Borgerhoff & Lamberigts/Owl Press.